

Міністерство освіти і науки України

Державна наукова установа
«Інститут освітньої аналітики»

МОНІТОРИНГ ЗМІН МЕРЕЖІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2024

Моніторинг змін мережі закладів загальної середньої освіти (далі – моніторинг) запроваджено на виконання підпункту шостого пункту 92 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року (<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-zakhodiv-z-vykonannia-rekomendatsii-ievropeiskoi-komisii-predstavlenykh-u-t90224>).

З метою проведення моніторингу Міністерством освіти і науки України (далі – МОН України) здійснюється комплекс заходів, а саме:

1. Здійснення щорічного збору наборів статистичних даних (офіційна державна статистична звітність), у тому числі, про кількість закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) усіх типів. Відповідно до наказів МОН України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1119-21#Text>, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1463-24#n20>) кожен ЗЗСО щорічно до 01 листопада подає статистичну звітність за формою звітності № ЗНЗ-1 «Звіт закладу загальної середньої освіти» (станом на 05 вересня поточного навчального року) в програмно-апаратному комплексі «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (далі – ПАК «АІКОМ») (<https://aikom.iea.gov.ua/>), адміністратором якого є державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» (далі – ДНУ «ІОА»).

Контролюють якісне надання інформації для формування наборів даних уповноважені регіональних органів управління у сфері освіти. На підставі зібраних статистичних даних у ПАК «АІКОМ» для кожної області формується форма звітності № 76-РВК «Зведений звіт закладів загальної середньої освіти» й узагальнюється по своїй Україні. Маємо наступне.

Протягом п'яти останніх років відбулося скорочення загальної кількості закладів загальної середньої освіти на 16,4% (з 15 194 у 2019/2020 н.р до 12 701 ЗЗСО у 2023/2024 н.р.). У сільській місцевості це скорочення відбулося інтенсивніше – на 22,7% (з 9 622 у 2019/2020 н.р. до 7 439 ЗЗСО у 2023/2024 н.р.) (рис. 1).

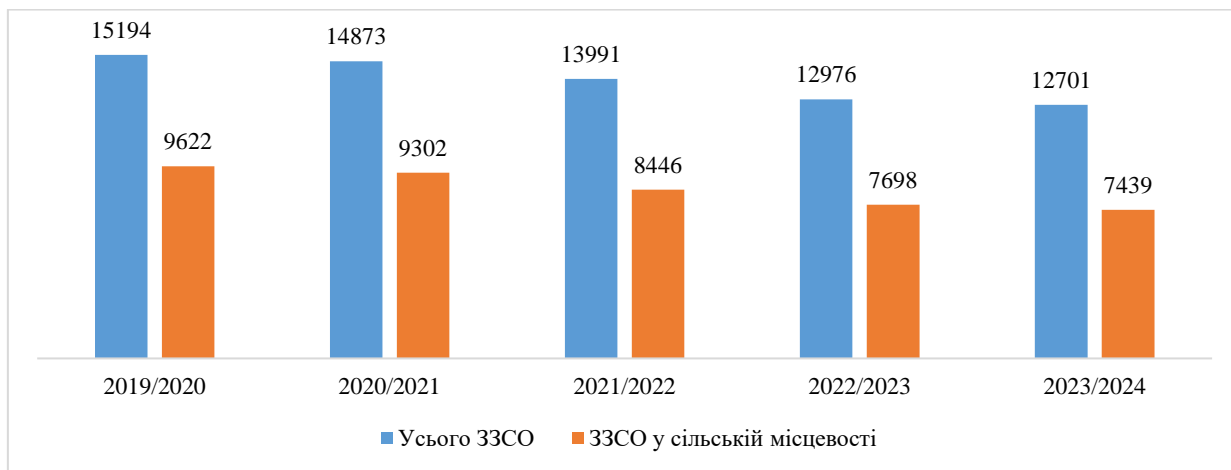

Рис. 1. Мережа ЗЗСО за 2019/2020-2023-2024 н. рр. за типом місцевості, од.

Зібрані в ПАК «АІКОМ» набори статистичних даних подаються до Державної служби статистики України, іншим заінтересованим особам та організаціям (за запитом) й оприлюднюються на сайті ДНУ «ІОА» у вигляді інформаційних бюлетенів (<https://iea.gov.ua/diyalnist/naukovo-analitichna-diyalnist/analitika/>).

2. Запровадження додаткового збору по регіонах України наборів оперативних статистичних даних, зокрема й про мережу ЗЗСО, а також під час воєнного стану, про пошкоджені й зруйновані ЗЗСО. Такий збір здійснюється в ПАК «АІКОМ» двічі на місяць і подається до МОН України у вигляді DashBoard. Періодично готується порівняльний аналіз даних. Так, за порівнянням оперативних даних станом на 15.05.2024 р. та 15.09.2024 р. отримано таку інформацію, наведену нижче.

На початок 2024/2025 н. р. спостерігається скорочення кількості закладів загальної середньої освіти (на 328 одиниць), які функціонують. Найбільше скорочення ЗЗСО відбулося в Запорізькій (на 65 одиниць) та Тернопільській (на 34 одиниці) областях. Натомість, збільшилася кількість ЗЗСО лише в м. Києві (на 11 одиниць) та в Кіровоградській області (на 2 одиниці). У Київській області кількість ЗЗСО залишилася незмінною.

Кількість закладів, які знаходяться на тимчасово окупованій території, зменшилася на 3 ЗЗСО. У Донецькій області за літній період кількість ЗЗСО, які опинилися на тимчасово окупованій території, збільшилася на 25. У Запорізькій області кількість таких закладів зменшилася на 26 одиниць.

Зменшилася на 62 одиниці й кількість ЗЗСО, які знаходяться на тимчасово окупованій території та здійснюють освітній процес. Це відбулося переважно за рахунок Запорізької області. Серед ЗЗСО, які знаходяться на тимчасово окупованій території, спостерігається збільшення кількості таких, які перебувають на простої (на 92 одиниці) (табл. 1).

Таблиця 1

Зміна кількості ЗЗСО, що функціонують, знаходяться на тимчасово окупованій території за регіонами України, од.

№ з/п	Регіон	Зміна кількості закладів, які функціонують (фактично надають освітні послуги здобувачам освіти за різними формами), станом на дату подання даних, од.	Зміна кількості закладів, які знаходяться на тимчасово окупованій території станом на дату подання даних, од.		
			усього	із них:	
				здійснюють освітній процес	перебувають на простої
	Україна	-328	-3	-62	92
1	Вінницька	-11	0	0	0
2	Волинська	-14	0	0	0
3	Дніпропетровська	-10	0	0	0
4	Донецька	-19	25	15	48
5	Житомирська	-13	0	0	0
6	Закарпатська	-6	0	0	0
7	Запорізька	-65	-26	-69	39
8	Івано-Франківська	-6	0	0	0
9	Київська	0	0	0	0
10	Кіровоградська	2	0	0	0
11	Луганська	-2	0	-1	2
12	Львівська	-26	0	0	0
13	Миколаївська	-13	0	0	-2
14	Одеська	-10	0	0	0
15	Полтавська	-4	0	0	0
16	Рівненська	-5	0	0	0
17	Сумська	-29	0	0	0
18	Тернопільська	-34	0	0	0
19	Харківська	-10	1	1	0
20	Херсонська	-13	-3	-8	5
21	Хмельницька	-13	0	0	0
22	Черкаська	-23	0	0	0
23	Чернівецька	-1	0	0	0
24	Чернігівська	-14	0	0	0
25	м. Київ	11	0	0	0

Позиція «0» – показник не змінився 15.05.2024 і 15.09.2024 рр., позиція з мінусом – показник зменшився, позиція без знаку – показник збільшився.

3. Формування збірників інформаційно-аналітичних матеріалів про стан освіти у попередньому навчальному році, у яких у розділі «Загальна середня освіта» зазначається про мережу закладів загальної середньої освіти. Збірники надаються учасникам щорічних серпневих конференцій, які проводить МОН України перед початком нового навчального року. Також збірники оприлюднюються на сайті ДНУ «ІОА» (<https://iea.gov.ua/diyalnist/naukovo-analitichna-diyalnist/materiali-komunikatsijnih-zahodiv/>). Цьогоріч маємо таку інформацію.

До початку вторгнення рф в Україні функціонував **13 991** ЗЗСО різних типів і форм власності. За даними МОН, станом на кінець 2023/2024 н. р. (15.05.2024 р.) функціонували **12 596** ЗЗСО (на 15.05.2023 р. – 12 930 закладів).

З початку війни рф проти України ЗЗСО зазнавали руйнувань і пошкоджень, частина з них опинилися на територіях, тимчасово окупованих ворогом. За оперативними даними МОН, станом на 25 липня 2024 р. зруйновано **197** ЗЗСО (включаючи спеціальні й спеціалізовані заклади) (на 20.07.2023 р. – 190 закладів), пошкоджено **1 625** ЗЗСО (на 20.07.2023 р. – 1 619 закладів).

Найбільше руйнувань ЗЗСО зафіксовано в Донецькій, Харківській і Херсонській областях, пошкоджень – у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Миколаївській, Харківській, Херсонській областях. На жаль, ця цифра постійно зростає (рис. 2).

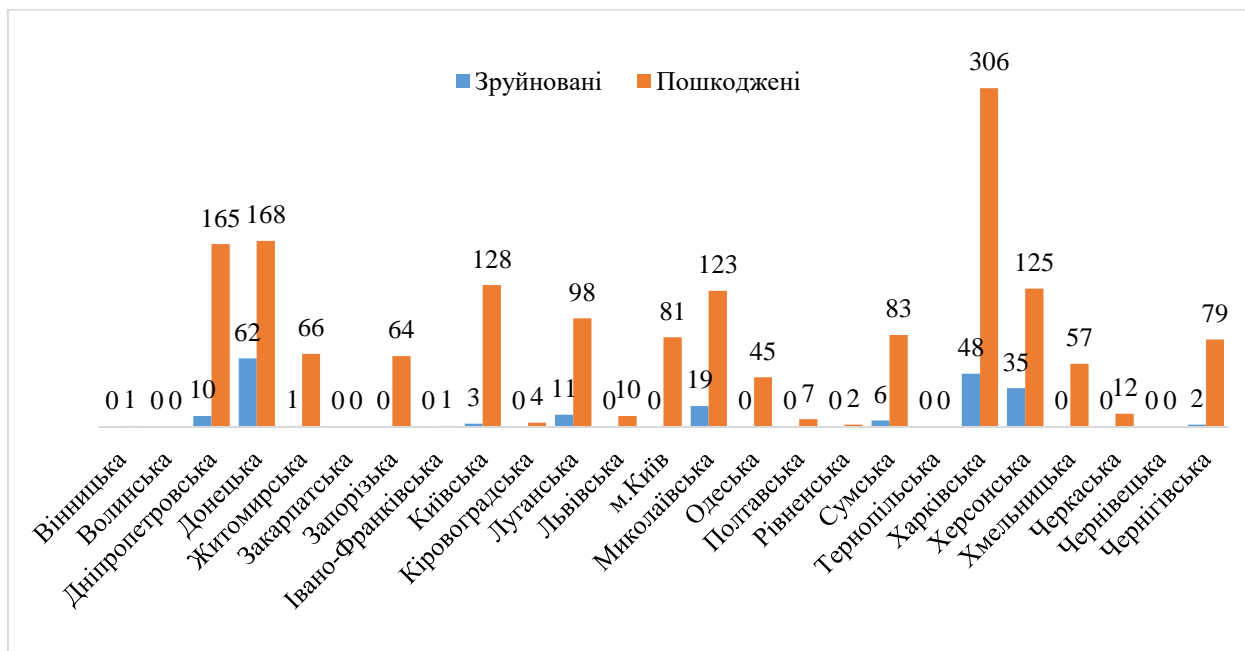

Рис. 2. ЗЗСО, зруйновані та пошкоджені за регіонами України, од.

4. ДНУ «ІОА» було проведено моніторингове дослідження щодо формування оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти в ОТГ (<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-operativnogo-planu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-na-2022-rik>). Під час дослідження здійснено аналіз трансформації мережі ЗЗСО, починаючи з 2014-2015 навчального року. Підготовлені за результатами дослідження інформаційно-аналітичні матеріали оприлюднені на сайті ДНУ «ІОА» (https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/monitoring_formuvannya_optimalno%D1%97_merezhi_zzso_2022-1.pdf) за запитом також надаються заінтересованим особам і організаціям. За проведеним дослідженням маємо такі результати щодо мережі, яку наведено нижче.

Упродовж останніх семи років відбувається оптимізація закладів загальної середньої освіти. Щорічно кількість закладів зменшувалася від 1,5 % (у 2015-2016 н. р. у порівнянні з 2014-2015 н. р.) і до 5,9 % (у 2021-2022 н. р. у порівнянні з 2020-2021 н. р.). Загалом у 2021-2022 н. р. порівняно з 2014-2015 н. р. мережа закладів загальної середньої освіти скоротилася на 20,5 % (рис. 3).

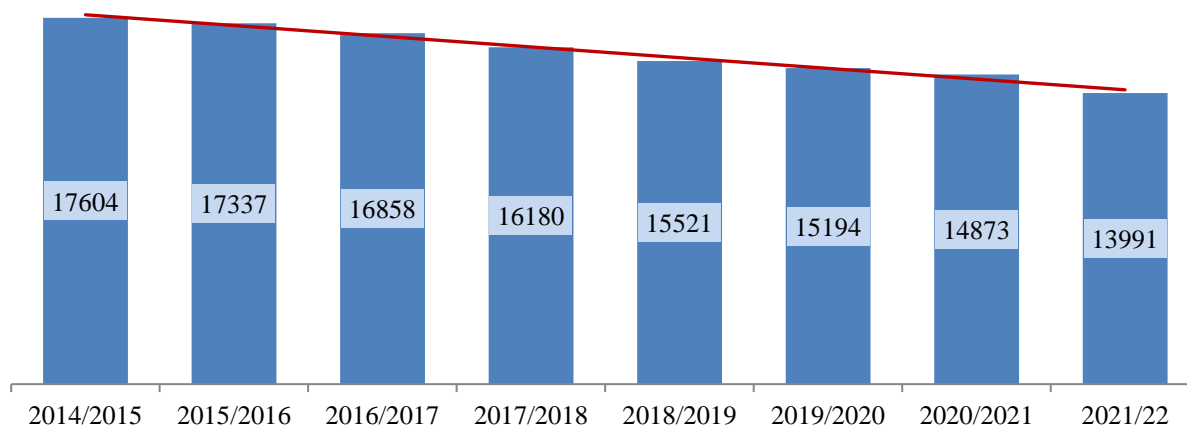

Рис. 3. **Мережа ЗСО за 2014/2015-2021/2022 н.рр., од.**

Суттєве скорочення передусім простежується серед закладів ЗСО, розташованих у сільській місцевості. Так, упродовж семи років щорічно мережа сільських ЗСО зменшилася від 1,9 % (у 2015-2016 н. р. у порівнянні з 2014-2015 н. р.) і до 9,2 % у 2021/2022 н. р. у порівнянні з 2020-2021 н. р.). Загалом за сім років (у 2021-2022 н. р. у порівнянні з 2014-2015 н. р.) кількість закладів ЗСО сільської місцевості зменшилася на 3 445 шкіл (29,0 %), а кількість ЗСО, розташованих у містах, – на 168 закладів (2,9 %) (рис. 4).

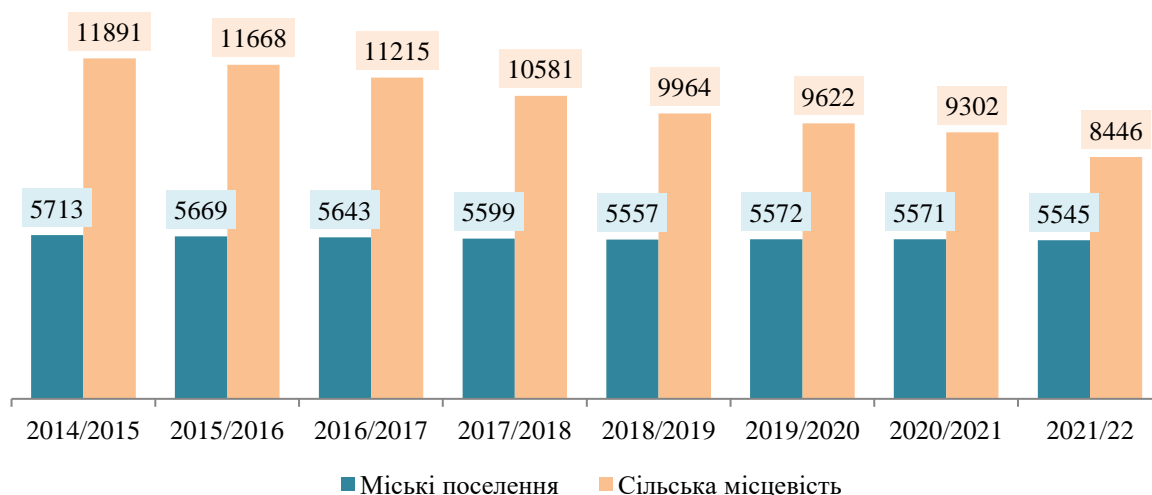

Рис. 4. **Мережа ЗСО за 2014/2015-2021/2022 н. рр. за типом місцевості, од.**

Збройна агресія російської федерації завдала суттєвої шкоди мережі закладів загальної середньої освіти. За оперативною інформацією департаментів (управлінь) обласних, Київської міської військових

адміністрацій, станом на 1 серпня 2022 р. руйнувань і пошкоджень зазнали 1056 ЗЗСО. За даними сайту «Освіта під загрозою» (<https://saveschools.in.ua/>), створеного Міністерством освіти та науки України, станом на 18.11.2022 р. загалом по Україні кількість закладів загальної середньої освіти, що зазнали значних пошкоджень і руйнувань, зросла до 1312 закладів. У розрізі регіонів найбільше руйнувань таких закладів зафіксовано в Запорізькій (зруйновано 65 шкіл), Харківській (43 ЗЗСО) і Донецькій (29 ЗЗСО) областях, пошкоджень – у Донецькій (290 ЗЗСО), Харківській (217 ЗЗСО) і Київській (110 ЗЗСО) областях (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл кількості ЗЗСО, що пошкоджені та зруйновані у 2022 році за регіонами України, од.

Регіон	Кількість ЗЗСО	
	повністю зруйнованих	пошкоджених
Вінницька обл.	0	5
Волинська обл.	0	0
Дніпропетровська обл.	5	60
Донецька обл.	29	290
Житомирська обл.	1	41
Закарпатська обл.	0	0
Запорізька обл.	65	4
Івано-Франківська обл.	0	0
Кіровоградська обл.	0	2
Київська обл.	5	110
Луганська обл.	9	84
Львівська обл.	0	0
Миколаївська обл.	13	103
Одеська обл.	0	10
Полтавська обл.	0	3
Рівненська обл.	0	2
Сумська обл.	0	40
Тернопільська обл.	0	1
Харківська обл.	43	217
Херсонська обл.	16	48
Хмельницька обл.	0	4
Черкаська обл.	0	5
Чернівецька обл.	0	0
Чернігівська обл.	6	47
м. Київ	0	44
Разом	192	1120

Таким чином, можна констатувати, що моніторинг зміни мережі закладів загальної середньої освіти організовано на регулярній основі з використанням різних способів формування наборів статистичних даних. Дані надаються Державній службі статистики України, усім зацікавленим особам і організаціям (за запитом) та оприлюднюються на сайті ДНУ «ІОА».